„Narodni list" izlazi svaku četvrtku poslije podne.

Cena mu je na godinu 8 kruna, za neljake 4 krune, pojedini broj 6 helera.

Za inozemstvo plaća se posebice poštarina.

Nijedna uplata ne vrijedi ako nije učinjena izravno upravi lista.

Narodni list.

Pučki list za politiku i pouku.

„Narod bez narodnosti jest tijelo bez kosti!"

Za oglase plaća se 12 fil. po redku, za više puta po pogodbi.

Oglasi šilju se na uredničtvo lista.

Uredničtvo i uprava lista nalaze se u Volosko m.

Rukopisi se ne vraćaju. — Nefrankirani listovi se ne primaju.

Br. 5. Volosko-Opatija, u četvrtak 4. febrara 1904. God. IV.

Za probudjenje našega naroda v Istre.

Ja mislim, da ni naroda v Europe, ki bi bil tako zapušćen, neuk i priprost, kako je naš dobri narod hrvatskoga ili slovenskoga jezika v Istre. Krivo je temu najviše pomanjkanje škol. Talijani, ki imaju provincijalnu kasu v rukah nisu nikada hteli, da istarskemu kmetu daju potrebite škole. Oni su vavek govorili a govore još i danas, da za kmeta je motika a ne škola. Ako su pak morali dat školu, tada su dali talijansku, va kojoj se deca našega naroda malo ale niš ne navade, a zaborave na majčino mleko, na Boga i domovinu. Za svem tem, da se v Istre plaća samo za školske takse do 180 tisuć forinti na leto, vendar je još dandanas do 16 tisuć dece prez nikakove škole. Jel čudo, da je v Istre toliko i toliko tisuć ljudi, ki ne znaju ni čitat ni pisat? Takovem ljudem ne koriste ni novine ni knjige, takovi ljudi se težko daju osvedočit samim mrtvim slovom ma bilo još lepše, još srdačnije napisano. Za takove ljude potrebita je živa beseda. Živom besedom se i kod pismenega i učenega človeka more više opravit nego mrtvim slovom, a tim više kod nepismenega i neukoga.

Zato vidimo da se kod sveh izobraženeh narodi, osobito pak kod Talijani, drže javna podučavanja, predavanja, sastanki za prosti puk, u kojim se taj puk podučaje, osvešćuje, probudjuje i jači va ljubavi za materinski jezik, za narod, za domovinu.

Va Hrvatskoj je narod skučen pod magjaronsku vlast, koja nastoji, da u svemu i po svemu vrši volju Magjara makar to bilo na propast naroda i domovine. Hrvatski narod je do sada mirno trpel to izdajstvo. Pravi hrvatski rodoljubi uvideli su, da tako nesme poć naprvo, nego da valja narodu odpret oči i pokazat mu, kamo ga vodi magjaronska vlast, najme va propast, pak su počeli po celoj Hrvatskoj držat skupšćine va kojih prostemu puku živom, istinitom besedom dokazuju, kako je škodna i sramotna za hrvatski narod i zemlju magjaronska vlast. Puk po Hrvatskoj tu živu besedu čuje i razumije, zapameti i posvuda odlučuje, učinit sramotnoj magjaronskoj vlasti kraj. Narod se pripravlja, a kad pride pravi čas odzvonit će va Hrvatskoj magjaronom i njihovoj sramotnoj vlasti, i Hrvatska će opet bit slobodna, bogata i srećna. Kako va Hrvatskoj tako bi se moralo i kod nas v Istre držat našemu prostemu puku skupšćine, sastanke. Na istim moralo bi se puku tumačit, da je pravo za pravo v Istre on gospodar, jerbo ga je na broju skoro dva puta toliko, koliko Talijani. Moralo bi mu se pokazat i dokazat, kako Talijani nepametno i škodno upravljaju provincijalnem imetkom, trošeć provincijalne novce za svoje političke svrhe tako, da će Istra, ako budu Talijani još malo let imali v rukah zemaljsku kasu, morat falirat. Kad bi se sve to i puno drugeh talijanskeh fufnarij puku raztumačilo i dokazalo, težko, da bi se više pustil vuć za nos od Talijana i plaćenih njihoveh agitatori. Spoznal bi puk, da mu Talijani nisu prijatelji nego da bi ga utopili va žlici vode, da moru, pak bi se čuval, da nikada više s njimi ne drži. Dokle ne budemo počeli narod učit i probudjivat na skupšćinah, taborih i javneh sastankeh nikad se osvestit neće, nikad se neće oslobodit talijanskega jarma. Zato je sveta dužnost sveh oneh, ki su na to pozvani, da skrbe zato, da se čim prvo počmu i po Istre držat puku našega roda i jezika pučke skupšćine u svrhu političke izobrazbe naroda.

Izbori.

Znadete li vi, što su izbori? — Je li, kad se ono buči i halabuči, da sve žile na vratu pucaju; kada se ono češće kao za šalu razbijaju čestite glave ili lome poštovana rebra; kad se ljudi kupuju i prodavaju, da prostite, kao blago na sajmu; kad vas gospoda kume i brate kao da ste se pod istom striehom rodili, a kad tamo: vi ih niti znate, a niti poznate.

No da. Dakako da se sjećate sličnih parada. Vidite, to su vam ti blaženi izbori.

Nego zaoštrimo malo bolje svoj nos, pak da vidimo, kakova je to trajna.

Izbora vam ima na svietu, ma, na svaki prst najmanje desetak. Kad se nješto izabire, to vam eto izbor. Ako diete izbira meškulje, mladić djevojku ili baba opanke — eto vam gotovoga izbora.

Nego da se razumijemo. Kada mi ovdje govorimo o izboru, ne mislimo ni na meškulje, ni djevojku, ni opanke, već mislimo na prave muževne izbore, a to su: občinski zemaljski i državni izbori.

Danas ćemo vam koju reći, što su to

Občinski izbori.

Prije pak valja da znademo, što je to občina ili komun. Pazite! — Više kuća skupa čine selo; više sela skupa sačinjavaju županiju; više županija skupa daju nam občinu. Eto na, to vam je občina. Te kuće, sela i županije valja nekako držati na uzdi, inače će svaki voziti, kamo ga bude volja. A to ne valja. Kako treba da u svakoj obitelji vlada mir i red, borme, treba jo. više da vlada u občini. Pak ne samo to nego i ovo. Čujte. Občina ima obično skupnoga dobra ili imanja, koje je od svih občinara jednako. To su šume, pašnjaci, sjenokoše, kuće, vodnjaci itd. S ovim treba, da se gospodari ili upravlja. Sav puk u občini toga ne može i neće činiti. On mora se obično češati, gdje ga jače svrbi. A to su njegove domaće brige i skrbi. Na ovaj način moglo bi skupno občinsko imanje ići po zlu. Da se pak to ne dogodi, što učine ljudi? Izaberu izmedju sebe nekoliko muževa, koji će upravljati tim sveukupnim občinskim dobrom. Vidite. Kada puk izabire ove ljude, to su vam občinski izbori. Zašto se ovi izbori zovu baš občinski izbori? Zato, jer tu izabiraju občinari izmedju sebe muževe, koji će upravljat i vladat sa občinom. Ovako izabrani ljudi, koji vladaju s občinom na ime svih občinara, t. j. koji občinare zastupaju, zovu se občinski zastupnici.

Aha! Kako vidimo narod daje ovim ljudem u ruke škare i sukno. A hoću li ja dali nekomu da striže moje sukno, borme gledat ću, da ga dajem čestitim i poštenim muževom, jer drugačije mogao bi ostati bez škara i bez sukna. Hoću li ja dati, da mi

Podlistak.

Lovran.*

Sonet.

Ponosna Učka bdije sa visoka
Nad djecom svojom. Ta hrvatska gora
Od srca Istre i Kastva kraj mora
Ne svrati jošte svog kremenog oka.

Svedj Učka straži! al tebe i sade
Na skutu drži, ko mati te čuva:
Pa s tugjeg kraja neka vjetar duva,
Nek mora tišti — ti se neboj, grade!

Koprivić što se spustio nad cestu
Znaš o čem šumi, kad od jugovine
Pod tobom morske pjene se hridine?

Sve šumi da će, kad se morz svali
S grudi nam, Učka kad svoj kries zapali,
Ovjenčat Tebe ko mladu nevjestu.

Vladimir Nazor.

*) Iz drugog ciklusa djelca „Hrvatski gradovi".

Na vrhu Učke.

Brrr! Trista mu turskih jatagana! — Jedvice izkoprcah se duhat ispod snježurine. A da nije zahukao južina, ele ode i moja koža, kō ona slavnih Talijanaca u Abisiniji. Eh, grom opržio i Abba Oparimer! — Nego lahko njima. Ta znademo. U Talijančadi lahke pete, pa nek vrcaju iskre. Al mene poklopilo ko želvu, pa ni makac. A ja lepo kō krt izpodrovao snježurinu, ušetao se onim ledenim hodnicima, pa sad lulom, sad opet čikom u ustima izvirkivah na rupice, da vidim, što se u bjelom svijetu snuje i kuje.

Ele, trista mu sepeta! Podno Divićgrada nekakva galama, što li? — Udarih naočale o nos, pa da vidim, kakvo li to kolo uzigralo naokolo.

Aha! — Razjogunili se naši — u bijedi, pa udarili u gusle i tamburе, da ti sve u ušima brnji. Ma, dašto. Bilo već i skrajno vrijeme. Zar da vijekom klipsamo u janječoj koži? Svetca joj, i ona mora da je već čestito otrcana. U proju a njome! A mi „rušimo" naprijed, pa što Bog dade i sreća junačka. — „Bit će bolje, mičimo se samo!"

Eto ti ga, na!! — „Il Comendatore della stella d' Italia" odpuhnuo, a da nitko za njim — oh ingratudine! — ni suzice ne procmilji.

Eh, cviljeli smo mi pod njim kao crv na ugljenu, pa sada red je, da odahnemo. Da odahnemo? — Bum! Ta tek okrenuli nas na „gradelama" s boka na bok, pa nek opet cvilji i pišti. — A od nas: „nitko pisnu niti zubi škrinu".

Eh, kad ne bi imali janječe kože, kako bi nam liepo liznuo žar o živac, te bi se mi onako ljudski razkopitali i uzritali, da bi, borme i „Rechnungaführer" u bijelom Beču morao i za nas nabaviti kakvu knjižicu. Pa makar i malenu. Čini se, do sada ne vodi o nama gori računa.

Eh, kad bi u mene bilo Stentorskoga grla, ili Samsonovih mišica, svetca mu, zagrmio bi, da bi i gori čepili ušesa, a uzdrmao bi ovim stijenjem i kamenjem, te bi se i sam carski Beč uzdrmao. Al ovako? — Tek mogu, da šilom koga u stegno pecnem ili bičem pogladim mu rebra. A i morat ću, jer mi alat s duga nerada njekud zardjao.

„Kolo sreće u okolo vrteći se ne prestaje
Tko bi gori, eto j' doli, a tko doli, gori ustaje."

Njegova „slatka" Preavjetlost uvalila se u Poreč, dok se stari Matteo „zakiblio" u Rovinju, izpucana lumbarda. Eh, tako je na tom kukavnom svietu! Nitko ne vjekujei no jedan drugom mjesto ustupljuje.

Mi znademo svi, kako je najradije vikao Matteo. Ta bio „Comendatore della stella d' Italia". A presvjetla slatkost? — Hm! Ja sam ju čuo štošta vikati. U Puli: Viva il Papa! — u Trstu: Eviva l' I . . . . (al, ne Istria), u Beču: Hoch Oesterreich! a iza crno-žutog kolja — nijesam mogao čuti. — Hm, vjetrenjača.

Al njegove su vrle vrline, da nezna ni beknuti slavski. A to je u nas dan danas kao kaki vitežki križić. Ništa zato. Koga svrbi, neka se češe. Nas ne svrbi, nego guli — janječa koža — pa čemu da se češemo? Ma dakako! Ako on ni mukat slavski, a to mi znademo dobrahno parolat. Dakle tiho!

To u četiri oka možeš k njemu na divan — bez tumača. A i to vrijedi dva groša. No, pa čemu onda ni malim da makneš? Baš!

A sada: sluga sam pokoran!

Grga Čvilidrijeta.

Sjećajte se istarske družbe sv. Cirila i Metoda!

neki reže moj kruh, po tičevu dušu, pogledat ću mu prije ako ima čiste prste.

Zato pazite! Kod občinskih izbora valja pazit, da se izabere u občinsko zastupstvo poštene i skrbne muževe, koji će znati i htjeti po savjesti ili duševnosti gospočariti s občinskim imetkom.

Ovo dobro zapamtite, pak kada se prilika nadje, da budete znali, što vam je činiti.

Idimo mrvu dalje. Kad već znadete, što je to občinsko zastupstvo, bit će dobro da znadete, što je to najzada

Občinski glavar ili podeštat.

Pazite! Mi smo vam već rekli, što je to občinsko zastupstvo. To su najme muževi izabrani od puka, da u njegovo ime upravljaju i skrbe sa skupnim občinskim imanjem. Nego ti muževi imadu i svoga domaćega posla, pak ne mogu ni oni skrbit se i brigat samo za občenito dobro. I oni se moraju česat, gdje ih jače svrbi. A to su njihovi domaći poslovi. Zato što učine? Oni izaberu opet izmedju sebe jednoga muža, koji će onda u njihovo ime gospodarit s občinom. To vam je občinski glavar ili načelnik. On je glava cieloj občini, on stoji na čelu cieloj občini; to će reći, on je prvi pozvan, koji se ima skrbit za dobro občine i občinara. Nego pazite! Ni občinski glavar nije Bog u občini. On ima samo ono da ovršuje, što i kako odluči občinsko zastupstvo.

Da se razumijemo. Svako toliko vremena dodju občinski zastupnici skupa, da se pogovore o koristi i potrebah svoje občine i občinara. To su vam sjednice (sedute) občinskoga zastupstva. Ondje odluče, što i kako treba činiti ovo ili ono. Ono, što oni odluče mora občinski glavar ovršiti. Sam po svojoj volji ne smije ništa činiti, ako to občinsko zastupstvo ne odluči ili ne odobri.

Nego občinski glavar nema ako ne dvie ruke. Zato mu občinsko zastupstvo dade za pomoćnike plaćene ljude. To su vam občinski činovnici ili impiegati.

Ako je, kako smo vidili, občinski glavar podložan občinskomu zastupstvu, to su občinski činovnici podložni občinskomu glavaru i zastupstvu.

Nego ni občinski glavar, koji s dana na dan skrbi i briga se za občinu i tako dangubi, ne živi od zraka božjega. Zato i njemu odluči občinsko zastupstvo najviše puta tušću ili mršaviju godišnju plaću. Kakva je već občina veća ili manja, bogatija ili siromašnija.

A drugi izbori?

O tom drugi put.

Vinko.

Dvetri Mošćeničanom i Brsečanom na razmišljanje.

Do ki dan bit ćete pozvani, da ziberete novo občinsko zastupstvo ale raprežentancu, pak vam tom prilikom upravjam i ja nekoliko besed, a vi ih pročitajte i razmišljajte o njim.

Prvo svega valja da znate, ča su to izbori ale votacjoni. Izbori su čin, kad se nekega zibere, da on na mesto celega puka neč obavlja i da ga zastupa pred drugen. Tako se zibire zastupnike ale deputate va Parlament, ki te tamo zastupat puk i branit njegove pravice. Isto tako zibire se zastupnike va Dietu, ki te tamo zastupat puk, ki ih je zibral. Ale vi Mošćeničani i Brsečani nimate sada zibirat ni jedno ni drugo, nego imate zibrat občinske zastupnike, to je takove muže, ki te va občine, na poteštarije zastupat vas sameh, cel vaš komun, i tamo gjedat korist komunu i branit pravice vaše. Zato valja da gjedate zibrat va raprežentancu takove muže, va keh se verujete, ki su pošteni, ki su sami dobri gospodari, za keh ste sigurni, da te gjedat na korist celega puka, ki neč znaju i razumeju. Osobito morate gjedat, da ti muži nete naš domaći zajik pod nogi hitat, nego da te ga svagde i va svakoj prigode znat branit i čuvat, a da nete tujemu, talijanskemu zajiku davat prvo mesto. Na sve ovo morate dobro gjedat prvo nego ćete poć votat.

Prvo nego budu votacjoni obahajat te vas svakakovi ljudi, strašit te vas i napučevat svakakovemi besedami. Osobito te vam govorit, da ne hote votat s hrvatskun stranknu, aš da ako Hrvati predobe, da ćete valje spast pod Hrvatsku, da te vam krešit plaćila, da ćete plaćat na ovo i na ono. Ale vi, vredni Mošćeničani i Brsečani neverujte takoven ljuden. To je već stara njihova užanca i njihovo delo. Oni od tega živu. Osobito njin ne verujte, da ćete spast pod Hrvatsku, aš to ni nit ne more bit istina. Svaki pametan i razuman čovek zna, da se ne more spast tako lahko pod jenu drugu zemlju. A i vi sami znate, da su Volosko i Kastav i druge poteštarije va Istre hrvatske već toliko let, pak da nisu spale pod tu Hrvatsku. Dokle ste vi bili skupa z Lovranom, onda je i vaša poteštarija bila hrvatska pak ste morda spali pod Hrvatsku? Dakle vidite, da su to samo laži i varanja s kemi vas na svaki način žele prevarit.

Još jednu stvar ću vam stavit napred, pak razmišljajte malo sami. Pogledajte sve one muže, ki su puli nas va hrvatskoj stranke, pak ćete videt i sami, da su to sve oni, ki ča znaju i razumeju, i sve ča je bolje, razumneje i pametneje drži s tun strankun, pak kako bi moglo bit, da svi ti ljudi slabo s vami misle. Zač se oni, ki plaćaju najveć puli nas, ne straše, da ćemo spast pod Hrvatsku i da te plaćat velika plaćila? Ča ne bi oni sami najhuje stali, kad bi to bilo tako? Ale, dragi Mošćeničani i Brsečani, tu vam ni potreba sada gjedat ni jednu ni drugu stranku, nego se vi mej sobom pogovorite i ziberite takove muže, kako sam vam gore spomenul, pak za njih votajte. Onda ćete moć reć, da ste sami svojun glavun misleli i da ste storili svoju svetu dužnost. Ja vam želim, da tako storite, a verujte mi, da nećete falit nit tugovat se, ako me poslušate.

To vam sporučuje jedan vaš pravi prijatelj.

Dopisi.

Iz Kantride. Buduć da se va vašen „Narodnen liste" nikad niš ne čita od Kantride, bin vas lepo prosil, gospodin urednik, da daste štampat ovo moje pismo.

Kantrida vam je lepo selo va Zametskoj (obć. Kastav), blizu rečkega kunfina pul mora, na ceste Reka-Volosko. Po nedeljah i blagdaneh je ovde puno sveta, najviše z Reke, zač je dovde lepa šetnja i dobije se vavek žmulj dobrega domaćega, kega naši Rečani jako štimaju. Zadnje vreme došla je Kantrida prilično na glas, osobito od onda, od kad je gosp. Mittel napravil kupališće ali banj. Po leta vam je ovde kako va jednoj maloj, maloj Opatije, ač ne samo da dohaja semo svaki dan puno ljudi kupat se, nego dojde i na letovanje gospode od razneh stran, pak čuješ tu onda govorit razne jezike. (Prošlega leta bil ovde izmed ostaleh i profesor I. Širola iz Osieka sa svojom familijom, a već dva leta zajedno gospa Irma Polak, umetnica iz Zagreba).

Nam je sven drago, da naša Kantrida tako lepo napreduje, nego ovde je neč, ča nebi smelo bit. Kantridari su dobri, mehki ljudi, ali imaju neki od njih ta fal, da prerado talijanski parlataju. Va ben, da njin višeputi i ta zajik rabi, i ako ga znaju dobro je, ali baren mej sobun nebi smjeli ta jezik govorit, ač sten hitaju svoj jezik i svoju narodnost pod noge i zapuščaju svoju starinu. Najviše se je za čudit neken mladen ljuden, ki rado mej sobun govore ta tuji jezik, kantaju talijanske pesme i dopisuju jedan z drugen talijanski, za sven ten, da znaju čuda bolje hrvatski pisat i govorit. Za čudit njin se je najviše zato, ač oni bi morali bolje znat, nego njihi stareji, ki nisu nikad va školu hodili, da svaki mora najviše svoj jezik ljubit i s njin se vavek služit, a tuji jezik rabit samo onda, kad se svojen ne more niš opravit. Al misle morda oni, da te se s ten pokazat, da su zato učeneji i fineji? Al se varaju! Ja mislin, a s manun i svaki pametan čovek, da on ki će bit učen, treba, da najprvo zna dobro svoj jezik va govoru i pismu; da zna kako se ta njegov jezik zove; da zna kemu narodu pripada; da zna od kuda je potekal njegov rod; da zna ki mu je po narodnosti brat, a ki tujinac, a zato sve doznat i navadit se, treba malo študijat storiju ali povjest, al pak čut ča i kako učeneji ljudi od tega misle i govore. Kada sve to zna, znat će ča je naše, a ča je tuje, pak će već po svojoj narave svoje ljubit a tuje poštovat. Čovek, ki tako ne dela, to će reć, ki ne ljubi svoj jezik, nego ga hita pod noge i srami se ga govorit, a tujega štima, on je neuk (injorant), al je pak izdajica (traditor). Dakle svaki takov čovek, neka zibere ime, ko će od oveh dveh.

Ča će tuji svet, ki k nan prihaja od nas mislet, kad vidi da smo takovi ljudi, ki se sramimo svojega hrvatskega jezika i svojega roda, da zatiramo on lepi govor, kega smo reditali od naših starejeh. Ča, za ugodit onen dven, trin furešton, ki su k nan privandrali i ovde se va oven lepen našen mestu okožili i obogateli? Oni, oni bi morali nas rispetat i bit nan zahvalni, da smo jih lepo prijeli i da su se z našun pomoćun pomogli. A kako nas rispetaju? Da nas grdo gledaju kada hrvatski govorimo i da se rugaju našen praven domorodcen, ki se svojega drže.

Čujte ča piše jedan gospodin, ki biva od nekoliko vremena na Kantride, va jednen nemšken foju: Ja san se nastanil na Kantride. To je jedno lepo selo blizu mora, jedno pol ure dugo od Reke. Ljudi su dobri, roda su hrvatskega, nego vole (oni ki znaju) govorit talijanski, ač misle, da je to neč bolje, a jušto po ten se vidi, da su još odzada. Stega morete videt, dragi moji Kantridari, kako nas furešti sude i kakovi glasi gredu od nas po svetu.

Pogledajmo malo v Opatiju. Tamo prihaja na tisuće i tisuće ljudi svako leto od sveh stran, pak i kralji i cesari, ma nećete čut, da se Opatijci zato srame svojega hrvatskega jezika, nego sve ča je tamo našega boljega se ponosi svojen hrvatsken jezikon, a da se još više za njih zna, imaju lepu čitaonicu, pevačko družtvo, družtvo od jinastike i tako naprvo, a sven ten pokazuju, da su ljudi, ken treba klobuk sokrit, da su pravi domorodci. Oni svoje ljube, a tuje poštuju i onemu, kemu treba, pokažu i zubi, pak jih zato i svi rispetaju.

Ovo sve san napisal zato, da bi naši Kantridari malo to razmišljali, pak da bi se i oni zbudili kako i druga naša braća po Istroj.

Kantridar.

Mjestne vjesti.

Konštituiranje Kurkomisije. Dne 31. decembra 1903. iztekao je rok, za koji bijahu izabrani dotanji članovi iste. U jenaru o. g. obavili su se izbori novih zastupnika, a dne 29. jenara o. g. obdržavala se je sjednica, na kojoj se kurkomisija na novo konštituirala. Predsjednikom iste bijaše na novo izabran profesor Dr. Julius Glax, njegovim zamjenikom naš načelnik g. Dr. A. Stanger, a blagajnikom g. Dr. Tripold.

Popravak mula u Opatiji. Doznajemo da će popravci na opatijskom mulu trajati još pet tjedana. Za cielo to vrijeme ne će pristajati u Opatiji nikakov parobrod, jerbo je pristup na mul zabranjen. Kakovu će to škodu nanieti Opatiji to može svatko pojmiti, koji je samo jedan put vidio kakav je promet na opatijskom mulu baš u ovim mjesecima. I kurkomisija i občina obratile su se na sve i najviše cesarske oblasti, da se ti popravci čim prije dovrše, da se tako škoda bar donekle umanji. Nego cesarske oblasti pako da malo ili ništa zato ne mare. Celi popravak mula moglo bi se bilo obaviti u osam dana, da je pomorska oblast u Trstu poslala u Opatiju, na mjesto 4 radnika dvadeset njih. Ako austrijska vlada tako postupa za jednim liečilištem od kojega prima na stotine tisuća kruna poreza na godinu, onda nije nikakovo čudo, ako zanemaruje posvema i druga mjesta u Primorju. Da je Opatija u Engleskoj ili Francuskoj ili makar u Turskoj već bi imala luku ili porat kako u Marsilji.

Veliko toplo kupalište u Opatiji. Ovaj za napredak Opatije neobhodno potrebiti zavod jest svršen i izučen na porabu. Isti nosi ime visokoga prijatelja Opatije nadvojvode Ludvik Viktora brata našega cesara. Nadamo se, da će sada Opatija napredovati mnogo bolje nego je dosada.

Nove kuće za kapetanat i sud na Voloskem. Kako doznajemo odlučeno je va Beču da se ima na Voloskem zidat jedna nova kuća za kapetanat a jedna posebna kuća za sud. Mjesta kade će se te kuće zidat nisu još zibrana. Govori se, da će se kapetanat gradit pul Perčić med Villom „Schwegel" i Villom „Nizza".

Glavnu godišnju skupštinu obdržavalo je hrvat. pjev. i tamb. družtvo „Lovor", u subotu dne 23. jenara, u prostorijah čitaonice „Zore" u Opatiji. Toj skupštini prisustvovao je liepi broj gospode podupirajućih članova a medju njimi i dični gospodin profesor Spinčić kao i sva gospoda izvršujući članovi. Nakon pozdrava od strane predsjednika tog družtva gosp. Mirana, birao se novi odbor za godinu 1904. Poslije zaključka sjednice pozdravio je velečt. gosp. Spinčić liepimi besedami cielu skupštinu, a pjevači su taj liepi govor popratili sa milom hrvatskom pjesmom „Liepa naša domovina". Za tim započela je liepa domaća zabava.

Kongres balneologa u Opatiji. Središnji savez austrijskih balneologa, odlučio je odazvati se pozivu Opatije, te držati svoj IV. znanstveni kongres u mjesecu oktobru t. g., u Opatiji. Prigodom toga kongresa upriličit će se izlet parobrodom u Bakar, Kraljevicu, Crikvenicu, Lošinj, Pulj, Grado, Sistiana, Monfalkon. Ovaj će kongres jamačno mnogo koristiti Opatiji, da još jače učvrsti svoj svjetski glas.

Za jedan pokriti peron na kolodvoru u Matuljih. Malo je kolodvora južne železnice na kojim je promet putnika tako velik kako na kolodvoru u Matuljih. Odkad je Opatija liečilište dolazi i odlazi sa kolodvora Matulji na hiljade i hiljade putnika, te družtvo južne železnice ima od toga silnoga prometa veliki dobitak. Sa svim tim to družtvo ne gleda baš na tanko na udobnost svojih putnika na tom kolodvoru. Tako je upravo do kraja za putnike neugodno stupanje u vlakove i izstupanje iz istih na kolodvoru Matulje. Taj kolodvor nema najme pokritog perona, pak moraju putnici po zimi i slabom vremenu čekati pod prostim nebom, izloženi svim nepogodam vremena, dok se ili smjeste u vlak ili dok sa kolodvora odputnju u Opatiju ili kamo su inače nakanili. Skrajno bi bilo dakle vreme, da družtvo južne željeznice učini na kolodvoru Matulje jedan pokriti peron.

Obstrukcija je kriva. Neku č. kr. gospodu je piknulo ono, ča smo mi pisali proti vladi glede Opatijskoga mula. Tako je jedan od te gospode rekal, da neka se ne krivi vlada, ako ni do sada razširen porat v Opatije, temu da je kriva obstrukcija va parlamente, ka da neda governu napried. Mi pitamo: Ča je pak austrijska vlada učinila od 1883. do 1897. leta, naime do vremena, kad va bečkem parlamente ni bilo obstrukcioni ni nemiri? Celeh petnajst let je uživala svoj sveti i lepi mir. Zač se ni va ono vreme učinilo budi ča za Opatijski porat? Ča je va to vreme učinila u obće za Opatiju? Obstrukcija njoj ni dala, da više stori! Ovo neka se čukom poveda, ali ne nam. Neka austrijska vlada stavi raku na srce, ako ga ima, pak neka promisli, koliko se je va ovo zadnje vreme i mimo obstrukcije potrošilo milijuni za Beč, za Trst i za druga mesta, ka uživaju njiju milost. A ako ni za te milijune otel glasovat parlamenat, vlada se je uhvatila paragrafa 14. ki njoj daje svu moć v ruke. Zač ni i va ovem našem slučaju pozvala u pomoć taj paragraf i bacila ki milijun Opatije? Neka se č. kr. gospoda ne zimilju s obstrukcijom. Imeli smo mi dosta prilike da vidimo i počutimo nemar naše vlade i va vreme kad joj nisu delali neprilike ni Schönerer ni Klofač

Sjajni koncerat braće Čeha u Opatiji. Va zadnjem broju našega lista spomenuli smo u kratko, kako je taj koncerat va svakem pogledu uspjel upravo sjajno. Mi smo od svega srca uživali slušajuć ono krasno pjevanje, onu prelepu češku muziku. A uživali smo i gledajuć va one, ki su na pozornici

nastojali, kako da nas koliko lepše zabave. A već samo po tom, kako su svirali i pjevali, videlo se, da im to polazi upravo od srca. Tako nam je upravo milo bilo u duši, kad smo slušali gospodjicu Dušek, kako divno pjeva, gospodjice Frizekove kako lepo sprovadjaju na glasoviru, gg. Frizeka i Ryšlavoga kako vješto igraju na violinu. Vanredno se je dopal gosp. I. Gaja, gost iz Moravske. Njegovo lepo pjevanje i u duettu sa gosp. Ryšlavijem i u zboru i na samu, još nam i sada zvoni va srcu. Gospoda Hálla i Stegnar pokazali su se kako pravi nmjetnici na glasoviru, a tako i gosp. Hálla dok je sam igrao pretešći onaj Chopinov valčik. Veliko je oduševljenje pobudila gospodjica Amelija Jurković sa svojom deklamacijom: „Opomena Zrinovice svomu sinu", a takovo su oduševljenje izazvale gospodjice Dušek i Fial-, te gg. Kuhar i Gaja sa onim svojim prekrasnim zborom iz češke opere „Prodana nevjesta". Kad su pak ovi zadnji zapjevali s pozornice „Liepa naša domovina" va dvorane je sve ustalo na noge i upravo kao da bi s nekakvom pobožnošću slušalo liepe glase naše mile i drage himne. I domaća zabava, ples — i to je uspjelo da ne može bolje. Plesala se i „Besjeda". Milo je bilo pogledati s kakvom su okretnošću, elegancom i gracioznošću plesali naši vriedni Česi i vriedne Českinje taj njihov narodni ples. Čisti prihod, koji je, kako već spomenuto, bio sav u korist naše družbe Cirila i Metoda, iznaša ne 360 već 420 kruna. Napomenut ćemo, da je sam presv. gosp. grof Vaclav Baworowsky darovao u tu svrhu 100 kruna, Živio plemeniti darovatelj! A Bog neka živi i našu milu braću, naše dične Čehe, koji su nam i te večeri pokazali, da bratska ljubav ne smije, da bude tek puka i prazna rieč.

Velika maškarada, koju priredjuje hrv. pjev. družtvo „Lovor" u subotu, dne 6. febrara u „Zori" (kavana Central), kako to već bilo javljeno u našem listu, bit će jako interesantna. Osim vrlo šaljivoga kotiljona izvadjati će jedna grupa Klovna medju plesovi poznati cirkus Cavatta. Tko želi nasmijati se i liepo zabavljati, neka ne propusti ovu liepu priliku.

Prva zabava u „Narodnom Domu" u Voloskem bila je, kako već javljeno, u ponedeljak, dne 1. o. mj. a uspjela je tako liepo, tako sjajno, da je svak bio upravo iznenadjen. O prekrasnom domu danas ni rieči, do zgode progovorit ćemo više o toj „dragocjenoj našoj narodnoj hridi." Danas imamo, da samo zabilježimo prvi nastup našega voloskoga pjevačkoga družtva. Recimo odmah, taj je nastup bio pozdravljen s najvećim oduševljenjem. A to je i zavriedio i to u podpunoj mjeri. Neka se ovo ne uzme kao obična fraza, već kao pravo, istinito i iskreno priznanje. Kako je godilo duši ono milo i nježno sljevanje i stapanje onolikih mješovitih glasova, ona preciznost, ona „pianissima" i „crescenda"! Nego to nas nije u velike ni iznenadilo. Zborom je ravnao naš vriedni g. Brajša-Rašan — a to dostaje, da se u neku ruku protumači onolik uspjeh. Pobrao je on mnogo pljeska, puno odobravanja — a neka mu bude i od nas iskrena čestitka uz želju, da nam i unapried tako upravlja i vodi ovo naše još tako mlado a već tako prodičeno družtvo.

Prije pjevanja krasnoslovila je vrla gospodjica Antica Tomičićeva „Prvi pozdrav Narodnom domu u Voloskom". Izrekla je ona taj proslov liepo, žarko i s puno osjećaja, pa je za nagradu dobila mnogo odobravanja od uzhićenog občinstva.

Po tom je sliedio živahan i animiran ples. Jednom rieči — početak predivan. A što će tek biti, kad se bude slavilo svečano otvorenje Doma? . . . Za sada čestitajmo i zahvalimo njegovim začetnikom uz želju, da nam to krasno zdanje ostane do vieka na ponos i diku „veleliepog diamanta našeg."

Domaće vjesti.

Čitateljem „Narodnog lista", koji nisu još platili predplate preporučamo, da to čim prije učine, jerbo nije ni pravo ni pošteno, da se mi mučimo dan i noć pisanjem za list pak da moramo još od svoga trošiti za štampanje i odpošiljanje lista. Ruku u žep, gospodo, pak platite predplatu ako ćete, da idemo dalje.

Imenovanje i namještenje župnika. Prije Božića — nakon duge borbe i zatezanja crkvenih oblasti — Ordinarijata u Poreču, bijaše napokon imenovan i namješten župnikom u Filipanu kraj Vodnjana, vrli rodoljub gosp. Andrej Benigar, koji je istom pod svoju starost (imade mu već 62—63 godine) dočekao tu milost od presvietle i prečastne gospode u Poreču, da bude ipak župnikom. Altroche Don Antonio Toso, župnik u Novoj Vasi kod Poreča, koji bijaše i proti volji naroda, izuzevši talijanske podrepnice i proti prosvjedovanju na zemaljskom saboru radi njegova ponašanja, imenovan već godinu dana župnikom, prem mu je bilo tekar 30 godina! I koje zasluge imao je on! Izbacio iz crkve sve, što je bilo hrvatsko, odstranio je hrvatski kršćanski nauk, — Talijan je i to je dosta, da bude „un prete esemplare!" Tiješite se gospodo, mladi svećenici Hrvati u Porečkoj biskupiji, čekajte samo da budete imali 60—70 godina, pa će vas već Porečki ordinarijat imenovati župnicima! Pravo crkveno, gdje si? Tebi pako dragi Andrej moj, želim još dugi niz godina nauživati se te koščice, koju si dobio na dar za Božić! Nu Bog i to gleda! Na mnogaja ljeta!

Jedan prijatelj i štovatelj tvoj.

Sličica iz labinjske podeštarije ili kako postupaju Talijani, kada su na komilu občine sa vanjskim narodom. Čovjeku u opće i kršćaninu posebice moraju da se dižu i vlasi na glavi, kada opaža to gadno, u nebo vapijuće postupanje naše gospode na „slavnoj" podeštariji labinjskoj. Ali šta ćete? C. kr. oblasti šute, jer se plaše „republike labinjske", kako je zvao Labin pokojni Schwarz, dok je bio kotarskim poglavarom u Pazinu. Čuo sam više puta od vjerodostojne osobe, koja je bila u velikom i intimnom prijateljstvu sa pokojnim Schwarzom, kako se je on tužio: „Non so in verità, che cosa ho da fare con questa republica di Albona". Predrznosti labinjske republike prema c. kr. oblastima ne imade para! Ali to nije nikakvo čudo, Labin je takav, jer su ga same c. kr. oblasti takovim uzgojile, dakle neka im bude!

Al Bože moj dragi, što li je to labinjskoj gospodi učinio naš narod!? Valjda im se tim zamjerio, što je svojim žuljevima pokupovao njihova imanja, koja su oni, siori di Albona, zafrajali!? Pustimo šalu na stranu i predjimo na samu stvar. Poznato je Vam gosp. uredniče, da u okolici Labina imade puno naroda po moru, dakle mornara! Negdje u mjesecu listopadu dodje poniznо, kako već naš narod znade, jedan mornar na občinski ured u Labin sa pomorskom knjižicom — matrikulom, moleć mu se, da produlji rok za mornarenje. Gospodin tajnik uzme knjižicu i obeća, da će stvar biti brzo riješena, samo čim stigne dopust od c. kr. kot. glavarstva u Pazinu. Siromah mornar zahvalio se podje kući. Do nekoliko sedmica prijavi se opet na občinu pitajuć za svoju matrikulu. Kratak odgovor: „jos ni prisla" i siromah vraća se žalostan opet kući! Do malo dana pošalje svojega oca, neka on razvidi kako stvar stoji. Isti opet vraća se bez ništa. Ide opet sam siromah i tu sviete čaj! Gospodin tajnik kaže: „Lei non può avere la matricola, finchè non pagherà la tassa militare!" Siromah se začudi, kako to, da on, koji je bio u vojsci imade da plati taksu. On kaže jednostavno u obraz rečenomu gospodinu: ja neću da platim ništa, jer nijesam dužan platiti! Razumije se samo sobom, da matrikulu dobio nije! Ali prem siromah i neuk, ipak se ne uplaši labinjske podeštarije već se prituži ravno na c. kr. kotarsko poglavarstvo u Pazinu, moleć, da mu se dade matrikula.

Tu na čast istoj slavnoj c. kr. oblasti, moramo reći, da je u najkraćem roku, popitavši se kod c. kr. poreznog ureda je li dotičnik što dužan, i dobivši negativni odgovor, kako i bilo pravo, direktnim putom priposlala dopust „Nulla osta" produljivši mu pomorsku knjižicu za tri godine. Kako je s dugim nosom ostao gospodin tajnik na podeštariji, možete si pomisliti. Traži izgovore amo tamo i najzad bez da potegne 4 krune za militarsku taksu, kako je pitao, mora da podpiše sam knjižicu siromahu mornaru.

Pita se sada: 1. Tko će naplatiti siromašnome mornaru štetu, koju je pretrpio time, da mu se proti svakom pravu i zakonu zadržala knjižica i tim mu se onemogućilo zaslužiti si svakdanji kruh. 2. Kojim je pravom gosp. tajnik pitao 4 krune, prem je to stvar c. kr. poreznoga ureda. 3. Kamo bi bile išle one krune, da ih je onaj pošteni i vredni mornar platio? . . .

Samo tako napred gospodo moja, sa našim siromašnim i neukim narodom, kojemu nećete da dadete škole, makar si ih sam sazidao, doći će već i za vas vrieme. Ono već nije daleko.

Tu dakle, narode moj istarski, imadeš jednu sličicu, kako gospoda Talijani s tobom postupaju, to si zapiši debelo za uho, da im možeš dokazati kakovi su i kako s tobom postupaju. Narode naš vanjski u Labinjštini daj digni se, otvori jedanput već oči i dokaži, da si još živ i da znadeš i bez gospode živjeti.

Jedan očiti gledaoc.

Oganj pali Jurčići. Dne 20. prošlog mjeseca, ravno na dan sajma sv. Sebastijana i Fabijana pod noć pojavio se u selu Jurčići, podno Kastva, oganj. Kako je nastao, ne zna se za pravo. Izgorila su tri skadnja, a da je puhala senjska bura, bilo bi otišlo u zrak cielo selo Jurčići. Ljudski život nije nastradao, samo je jedan utovljeni prasac izgorio. Opazili smo ovom prilikom nešto, što nas je jako u srcu ranilo. Čujte, pak sudite. Drugi dan došlo je nekoliko njih sa svojim županom u Kastav na občinsko glavarstvo, da im se plati duevnica, što su prvi dan pomogli kod gašenja. Občinski glavar uzeo ih, kako se čuje samo na zapisnik, pak da će stvar dati na zastupstvo. Ma, ljudi božji, ča već ni va vas ni mrvi kršćanske ljubavi, da nećete svojga iskrnjega pomoć u njegovoj veloj nesreći, ako vam se ne plati žurnada?! Kade su tu dela od milosrdja? Verujte nam, da je vaše postupanje jako žalostno. Ča već svojemu susedu, kemu krov nad glavom gori, nećete ni pomoć, ako ne za plaću? To je žalostno za proplakat! Čujte nas, ljudi. Vi, ki ste domaći, pitate plaću, a oni dobri, tuji ljudi, ki su tulikajše pul one nesreći pomogli, koliko su mogli, ne pitaju niš, već su zadovoljni va svojoj duševnoste, da su pomogli svojmu bližnjemu kako njim je zapovedala kršćanska ljubav. Ovde moramo osobito pohvalit onega dobrega gospodina Kočku, gospodara cirkusa, ale kako vi rečete kumedijanta, pak i onega gospodina financjera, ki su va istinu s pogibeljom svojga života puno storili, da ni još bilo i veće nesreći. Čast i hvala njim! A za pravo reć i neki domaći su storili ča i koliko su mogli. Hvala i njim!

Mi se nadamo, da će občinsko zastupstvo u ovoj stvari postupati muževno, te da neće htjeti podupirat demoraliziranje svojih občinara; jer u istinu, kad bi im ono odlučilo u ovoj stvari i najmanju plaću, tim bi kvarilo narod, jer u ovakovih nesrećah svatko je dužan po božjih i ljudskih zakonih pomoći brata svoga — b a d a v a !

Žigice družbe sv. Cirila i Metoda za Istru. Radi nekih zapreka u fabriki tih naših žigica, očutilo je bilo za neko vrieme pomanjkanje istih. Sada su te zapreke odstranjene i žigice se mogu dobivati opet kao i prije.

Talijansko preprošćini va Lovrane. Kako znate, Talijani vavek i va svakoj prilike tambaskaju okole, da je Istra talijanska zemlja. Nego jedno njim je jako teško ležalo na stumihe: imena mjesta. Bože moj, ako je Istra va istinu talijanska zemlja, kako se jedno mesto more zvat Dubašnića, drugo Rukavac, treće Gologorica pak Kraj, Poljane itd. Nego i tu se pomogli Talijani i preko noć promenili sva hrvatska imena na talijanski. I tako smo dobili mesto Veprinac Apriano, mesto Puharska Monventoso, mesto Poljana Pijana, mesto Gologorica Moncalvo, itd. Nego bilo je s temi novemi imeni, a ima i danas, dosta komedije. Da vam povedam, ča se je dogodilo va Lovrane ili po novem — va Laurane.

Svi se još spamećujete, kada je ono Francele bil va Rive, na kongrese od „Legi Nazionali". Trebalo vam ga je bilo videt, kada se je vratil. Tu ni od njega bilo drugega razgovora nego od Rive, od Rive va Tirole, od talijanske Rive. Ljudi ga poslušali s velikom pomnjom i večer bi doma za stolom povedali od te blažene Rive, od tega mesta, ki da je tamo dugo va Tirolskoj. I tako ni bilo drugo čut, ako ne Riva i Riva. Prišal je ta glas va jednu mirnu familiju va Lovrane. Mat — dobra, već poštareja ženica, otac po svete, a dve mlade djevojčice, kako dve jelvi — prava radost i veselje matere i ocu. Dobre malice. čestite i poslušne, baš kako Bog zapoveda. Jedan dan, jednu nedjelju za polne pridu vam te dve divojčice doma k matere i prez nikakoveh preamboli stanu pred nju i reku joj: Mama, noi due andemo à Riva! . . . Mat ih pogleda malo na krivo: Ča vas to, deca, on taneki tenta? Male su na to počele mahat z rukami: Si, si noi andemo, noi andemo. Brizna mater su počeli srhi lovit — za Boga miloga ča vam je to prršlo? Ona je neboga mislela, da njim se je, Bog nas očuvaj, pamet pomutila. Va Rivu — one va Rivu. — Ah! on Francele! on Francele! celemu je Lovranu glave napunil s ovom njegovom prokletom Rivom! I mat je već mislela, kako će jutra poć s tom decom v Reku kapucinom, kao ti nato pridu va kuću druge neke divojki i počnu vapit na one dve male, da ča čekaju, da će vaje noć, a Riva da je dosta dugo. Sada je mat i na njih naskočila, da ča njim je to na jedanput prišlo, da će zvat doktora i ča ti ja znam ča njim je još govorila, a one njoj, dakako talijanski, odgovarale, „ter non zè lontan, in due ora semo indrijo. Mat se je na to čapalaj za glavu: Da dve ure! A hote malo Francela pitat, koliko je on stal! Cel dan s ferovijom, altroche due ore! Sada su pak divojke prasnule va smeh i počele se brizuoj starice rugat i govorit: Ma dove la pensa, ne gremo mi va onu Rivu, kade je bil Francele, nego va drugu Rivu — tu blizu. To je Kraj — Kraj . . . Brizna starica ni još nikada čula, da bi se Kraj, on Kraj blizu mošćenićke Dragi zval — Riva! . . . I pur je tako po novem . . .

A sad čujte drugu: Kad su to čuli lovranski Kalabrezi, valje su počeli učit na pamet ta nova imena, da se ki od njih ne bi još kada osramotil. Kukama njim je razdelil po jednu kartu, kade su bila štampana stara i nova imena. I tako se va Lovrane, osobito pod večer, kad ljudi imaju vremena, ni čulo drugo ako ne: Opric — Oprino, Konjsko — di Cavallone, Kozlina — Caprera, Tuliševica — Ululalalodoletta, Beršec — Versura, Poljane — Pijana itd. Dodje vam na to va Lovran jedan gospodin iz Rovereda va Tirole. Jedno jutro projde kraj peškarije i vidi tamo nikad lepšeh sardel. Valje ih je kupil dve čila i stemfal ih je va jednu košaricu, napisal adresu i mesto: Roveredo. Na pošte ga pitaju: Nostro Roveredo? A on njim: Nostro, nostro, naturalmente — italiano". Nekoliko dana za tim pride ti temu gospodinu nazad košarica sa sardelami. A znate od kuda? Iz Dubašnice. Od tamo mu se javljalo, da onega, na kega glase sardele, tamo ne poznaju. Sada ča će on gospodin s onemi smrjivemi sardelami? Šal je na poštu: Ča ste mi to učinili? Pogledajte, kamo ste mi poslali košaricu. E, va Dubašnicu blizu Malinske. Ja ma ja sam ju adresal za Roveredo — va Tirol. Ja, ma i Dubašnica se zove sada — Roveredo. Adèsso svemo due Roveredi, rekli su mu oni na pošte. A on gospodin promrmljal je mej zubi: Me par, che voi altri sè tutti tanti Rovere — di . . .

Nadriliečnik. Neki nepoznati čovjek se klatari po Voloskom-Opatiji i Kastavčini te ljudem izmamljuje novac, obećavajuć, da će svaku bolest izliečiti. Preporučamo ljudem, da se ne daju varati od toga neznanovića, koji zna možda trovati ljude ali ne liečiti. Oblasti pak morale bi paziti, da toga čovjeka pozovu na odgovornost.

† **Ivan Nepomuk Petrović.** Taj vrli rodoljub umro je dne 1. februara 1904. u Varaždinu, ostaviv u svojoj oporuci našoj družbi 2000 kruna. Pokoj vječni plemenitoj njegovoj duši!

Hrvatska Čitaonica u Kastvu zahvaljuje ovime p. n. Gg. koja za njenu zabavu dne 24. prošl. mj. ulazninu preplatiše ili, nemogavši prisustvovati poslaše dar: Kundić Matko, Linić i drugovi, te Miran i drugovi po 5 K; Dabović Dr. Gajo 4 K; Spinčić prof. Vjekoslav i Kažimir Jelušić po 3 K. Bakarčić Amalija i Vlah Ivan po 2 K; Dukić Fran. Jelušić Ljudevit, Jurinčić Ivan, Marjanović Vinko, Marot Josip, Laginja Mijo, Suršon Ivančić, Vlah Ernest i Vrabec Ivan po 1 K.

Kako je inače sama zabava prošla? Nadamo se, da nas nije nitko od prisutnih gostova ostavio nezadovoljan. Izvedene su bile sve točke na opće zadovoljstvo i odobravanje, a tamburanjem i pjevanjem osobito se je pokazala Istarska vila. A ples? Da ne možeš više. Sve je to bilo živo, razigrano, vrtlio se, okretalo. hopsalo, skakalo kako na kuntrat.

A što će tek biti danas petnajst dana? Bit će kostimirani ples. Bit će preliepo, bit će prekrasno — sjajno! . . . A bit će i još nešto: posebni će odbor, sastojeći polovicom iz članova Čitaonice, a polovicom od gostova nečlanova odlučiti o nagradama, koje će se dati trim najlepšim kostimima. Nagrade će se dieliti o po noći.

Do sretna dakle vidova u što većem broju na pustnu nedelju u Čitaonici u Kastvu.

5078 kruna i 63 filira donio je ravnateljstvu naše družbe gosp. Ivan Marinčić, tajnik odbora za priredjenje družbinog koncerta u Zegrebu, dne 9. siečnja o. godine. Gornji iznos odpao je družbi kao čisti prihod napomenutog koncerta. Živio Zegreb! Živio dični odbor i njegov vriedni tajnik!

420 kruna primila je naša družba iz ruku gosp. Dra. Lander, kao čisti prihod sjajnog koncerta braće Čeha, od 27. pr. mj. Živjeli Česi!

Gospodarske viesti.

Hrana rastlina i kemijska ili umjetna gnojiva.

Kako svako božje stvorenje, i rastline niču, rastu, cvatu, plode, ginu i poginu. Da niču hoće se sjemena, a da rastu, cvatu i plode hoće njim se hrane. Veli sveto pismo, da čovjek ne živi o samom kruhu, nego o svakoj rieči božjoj. Tako ni biline, ni trave, ni stabla ne živu o jednoj samoj hrani, nego o više vrsti hrane.

Tu svoju hranu one uživaju na dva kraja. Jednu hranu udišu kroz svoje lišće, a drugu usišu kroz one najtanje i najskrajnije žilice njihova korjena.

Na lišću je neizmjeran broj šupljinica, koje mi na prosto oko ne vidimo. Kroz te šupljinice bilina izhlapljuje preobilnu vodu, što ju žilicami usiše, kroz iste dišе i kroz iste udiše hranu iz zraka,

Na koncu onih tankih žilica su male, sitne glavice. Ove izlučuju iz sebe neku kiselinu, kojom u zemlji raztapaju tvrdu hranu ako nije već vodom raztopljena, ju usišu i tjeraju u stablo do najvišega vrška.

Učeni ljudi su sa svojim iztraživanjem ustanovili, da biline primaju u sebe iz zemlje i iz zraka jedanajst vrsti hrana.

Od tih hrana trebaju neke u vrlo maloj mjeri, a od drugih nekih je i previše u zemlji i u zraku. Za to se za te hrane poljodjelac ne treba ni brinuti, kad jih već sama narav u obilju daje.

Samo su četiri vrsti hraniva, kojih u zemlji ponestaje i kojih zato treba, da čovjek u zemlju unese, ako hoće, da biline uspjevaju. Ta hraniva zovu se: dušik, fosforovina iliti fosforna kiselina, pepelika i vapno.

Dušik je plin, gas, bez boje, bez ukusa i bez vonja. U zraku, što ga mi dišemo ima ga četiri petine, dočim peta petina je drugi plin, koji se zove kisik. Ako bi dušik bio čist u zraku, mi bi umrli. U njem samom ne može živi stvor, da diše, ni svieća da gori. a u njegovom drugu, kisiku, bi u čas sva izgorila. Ova dva plina svaki za se ubijaju, a združeni uzdrže život.

Akoprem ima toliko dušika u zraku ipak ga rastline ne sišu iz zraka za svoju hranu. Iznimku čine samo sočivice (fažol, leće, bob, grah itd.) koje ne samo da ga za svoju potrebu usiše iz zraka, nego ga puštaju u zemlji, u kojoj su rasle. Ostale rastline ga primaju svega iz zemlje. Ova ga nema nikada dosta i ako se ne bi kakogod redovito njim providila, rastline bi ga u malo godina svega izsisale.

(Nastavak).

Ki nam je ča poslal.

U ime predplate za „Narodni list", za cielu godinu 1904. primili smo od gg. Augusta Halauska, Opatija K. 20, preč. gosp. Mija Smetiško K. 20, Mato Marčelia, Reka, Benedikta Fiamin, Sušak, Hrvatske čitaonice Mihotići, po K. 10 (Živili!). Hrvatske čitaonice Kastav, Hinka Babić, Rieka, Marka Frančić, Rieka, Ljudevit Tomičić, Trst, Kazimira Jelušić, Kastav, Milana Rojc, Bjelovar, Gjura Ružić, Rieka, Frana Dukić, Kastav, Miho Vahtar, Volosko, Čitaonice Krk, Karla Botegaro, Tinjan, Dra. Dinka Vitezić, Krk, Gjura Corazza, Buzet, Jelisave Mažuranić, Zagreb, Dra. Dinka Trinajstić, Pazin, Inocente Stanger, Monsignora Vinka Zamlić, Volosko, Nika Osojnik u Bos. Novom, Hrvatske čitaonice, Tinjan, Leopolda Tominić, Zadar, A. Andrijčića, Baška, Rajmunda Jelušić, Berseč, Hrvatske čitaonice, Baška, Dra. Ivana Letiš, Buzet, Dra. Frana Dorčić, Pula, po K. 8., občinsko glavarstvo Kastav za dva iztiska K. 16; za pol godine platili su po K. 4: Hrvatska čitaona, Mošćenice, Ivan Žiganto, Kastav, Bartul Vitezić Lindar, Miho Laginja, Kastav, Ivan Gržinić, Hum, Benedikt Ferlan, Opatija, Benedikt Rajčić, Volosko, Ivan Priskić, Opatija, Guido Nežić, Pićan, Marija Dukić, Pula, Andrija Katalinić, Rieka, Frane Diraka, Srdoči, Josip Križmanić, Šime Defar, Tinjan, Čitaona Pazin, Anton Stiglić i Anton Macelja, Poljane, Viktor Jurinčić, Mali Lošinj, Josip Stanger, Zagreb, Josip Velhastički, Jelšane, Šime Frulić, Grdoselo, Ivan Juran, Beram, Ivan Gržetić, Rieka, Frane Rubeša, Zamet, Ante Kalac, Buzet, Marijan Tomašić, Skrbići, Ivan Jurković, Opatija, M. P. Dorčić, Baška, Niko Pajalić, Berseč, Ivan Lovrić, Lošinj, Ivan Korusa, Klana, Dragutin Tanetti, Sežana, Ante Matetić, Sv. Matej, Jure Živković, Bačva. Fran Franković. Kopar, Josip Gortan, Škedenj, Ivana Točić, Mali Lošinj, Vjekoslav Lučić, Matulje, Ernest Jelušić, Pula, Jakov Slavić, Opatija, Rašel Marušić, Ika, Ferdo pop Herdy, Sv. Lovreč, Hilarij Vodopivec, Fran Zorè, Volosko.

(Sliedi.)

„Narodni list" prodaje se kod:

Ivana Tomašić i Felice Turina u Opatiji; Andra Blečić i Marija pl. Märzthal u Voloskom; Josipa Rubinić u Mošćenicah; Vinka Mavričić u Dragi; Frana Bassan u Lovranu; Antonije Priskić u Iki; Vjekoslava Kinkela u Rukavcu; Dinka Spinčić u Mihotićih; Frana Ferranda u Matuljih; Ivana Vlah-Vičić u Trinajstićih; Ljudevita Jelušić u Kastvu; Antona Saršon-Ivančić Sv. Matej.

Pojedini broj stoji 6 filira.

Svoj k svomu!

Žigice i Cigaretpapir družbe „Cirila i Metoda" kao i hrvatske narodne nošnje razglednice troboje, dobije se kod

V. Lenca, Rieka

Na veliko uz vrlo umjerene ciene. Razšiljanje samo pouzećem: **Via Fosso, i Via St. Bernardino, Rieka.**

Pijte!

Kapi Spasitelja, koje se mogu sbog svoje djelatnosti nazvati čudotvornima, kod svih bolestih želudca, pospješuju probavu, podavaju tek (apetit) za jesti; proti hemoroidam, matrunu, žgravici, otekn slezene i jetara itd. itd. — a djeluju upravo čudotvorno i kod već zastarjelih bolestih.

Neki smjele manjkati u nijednoj kući ove glasovite i čudotvorne kapljice.

1 bočica samo 60 fil. (30 nov.) a na svakih šest bočica dobije se jedna badava.

Naputak za uporabu ovih kapljica priteži svakoj bočici — a naputke i cijenik za sve bolesti, bilo kod ljudi ili blaga (za krave, konje, volove, svinje itd.) šaljem na zahtjev franko i badava.

Naručbe odpremaju se i sa poštom (i to najmanje 6 bočica **Kapi Spasitelja**) a ostalo prema želji, te treba jedino naručiti kod vlastnika **najbolje i najveće ljekarne,** a to je **Ljekarna „al Redentore" (k Spasitelju)** na Rijeci — stoga naručite samo pod ovom adresom:

Hinko Babić,

ljekarna k Spasitelju (al Redentore).

Rijeka, blizu velike crkve.

U životu nikad više

ovako riedke zgode

500 komada samo for. 1·95.

Krasna pozlaćena i dobro iduća ura, 3 god. garancije, sa prikladnim lancem, 1 moderna svilena kravata za gospodu, 2 kom. najfinijih žepnih rubaca, 1 dražestan praten za gospodu sa imit. dragim kamenom, 1 kožna novčarka, 1 krasno žepno ogledalo, 1 par dugmadi za manšete, 3 dugmeta za prsa, sve 3°/₀ double zlato, sa patentiranim zatvaranjem, 1 prima pisaća sprava od nikla, 1 album sa najlepšim slikama na svietu, 1 elegantna pariška pribadača za gospodje (Novost), 1 par boutona od simiilibriljanta, vrlo trajni, 5 šaljivih predmeta na veliko veselje za staro i mladu, 20 važnih predmeta za dopisivanje i još 400 različitih predmeta vrlo potrebnih u kući. Sve skupa, sa urom, koja sama ove novce vriedi, stoji **samo for. 1·95.** Šalje se pouzećem ili da se novac unapried pošalje.

Bečko glavno skladište

P. LUST, KRAKOV br. 116.

NB. Za neodgovarajuće šalje se novac natrag.

Br. 221/I.

Oglas jeftimbe.

Daje se na javno znanje, da će se u četvrtak, dne 11. februara 1904. točno u 10 sati prije podne, u kući broj 36 občinskoga župana Frana Belulovića u Sušnjevici obdržavati javna ustmena jeftimba vrhu zakupa sviju radnja zasjecajućih u izgradnju nove školske zgrade u Sušnjevici.

Izklična ciena ustanovljena je polag gradjevnoga proračuna na Kr. 10. 771 85, slovom deset tisuća sedamstotina sedamdeset jednu krunu i 85 filira, te će eventualni natječatelji prije početka čina imati položiti jamčevinu (vadium) od 10°/₀ (deset po sto) odnosne proračunane gradjevne svote.

Občinski si odbor pridržava pravo prihvatiti i odobriti onu ponudu, koju bude smatrao boljom, makar i ne bila najniža. Ostali uvjeti jeftimbe, kao što i gradjevni nacrti i proračun razvidni su u ovome uredu svaki dan za vrieme uredovnih sati.

Občinsko glavarstvo Boljun,
dne 21. januara 1904.

Glavar: Iliašić, v. r.

Trgovina vinom

Antona Puharić

u Voloskom broj 116 (blizu ribarnice.)

Prodaje izvrstna, čisto naravska vina i to:

Istarska vina

na malo:

Teran	po 24, 28, 36 novč.
Bjelo	po 28 „
Muškatel	„ 36 „

Na veliko:

Teran	po 15, 17, 22 novč.
Bjelo	po 18 „
Muškatel	„ 24 „

Dalmatinska vina

na malo:

Opol	po 24 novč.
Bjelo	„ 28 „

Na veliko:

Opol	po 15 novč.
Bjelo	„ 18 „

Uzorci šilju se na zahtjev badava.

Posujilnica u Voloskom

registrana zadruga na ograničeno jamčenje.

Prima novac na štednju od svakoga, te plaća od istoga 4 ½°/₀ kamata, čisto bez ikakvog odbitka. Rentni porez na uložke plaća posujilnica sama.

Vraća na štednju uložene iznose bez odpovjedi, pridržaje si ipak u osobitih slučajevih, pravo odkaza u smislu § 8 družtvenoga štatuta.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati: svaki dan izim nedelje i blagdana od 9—12 sati pp. i od 3—6 sati poslie podne; u nedelju i blagdane od 9—12 pp.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se za sada u odvjetničkoj pisarni **Dra. Janežića u Voloskom.**

Pobliže informacije dobivaju se u pisarni Dra. K. Janežića, Dr. I. Poščića, Dra. A. Stangera i Dra. M. Trinajstića u Voloskom.

Novčani promet u god. 1903 iznašao je **K 2777.868·20** — **Uloženo** je bilo u posujilnici god. 1903 **K 862.576·14**

Ravnateljstvo.

Odgovorni urednik: Petar Rubinić.

Tiskara V. Tomičić i dr. — Opatija.